

26. září 2013

Nové knihy

Knihy

 Foto: [Stock Exchange](#)

Jan Nejedlý opět představuje knižní novinky.

Nakladatelství Host vydalo pod názvem **Výstup na horu poezie** monografii o díle Ivana Diviše. Její autor, literární teoretik Jiří Zizler, pojímá básníka v jeho zneklidňující rozporupnosti. Zaměřuje se především na texty, pohnutým spisovatelovým osudem se zabývá jen okrajově. Ivan Diviš byl jedním z posledních tvůrců, který se stylizoval v básníka s velkým B, který poezii patetizoval a monumentalizoval, chápal ji jako přetvářející sílu, jež může vykoupit svět. Pro autorův rukopis je charakteristická vypjatá obraznost, ohýbání jazyka, obliba paradoxů, vášnivost, energičnost, urputnost, doslova chrlení slov, spojené až s jakýmsi transem a extází.

Odvrácenou stranou této exaltované poetiky se však také často stával, což monografie nezastírá, nekritický verbalismus, manýra i nadprodukce. Diviš byl v 60. letech jedním z neplodnějších a nejvydávanějších básníků u nás. Jako většina jeho souputníků si i on prošel etapou poezie služebně, dočasně podléhající dobovým socialistickým imperativům. Nebýt tragických dějinných zvrátů, které dohnaly autora až k emigraci, nebylo by možná Divišovo místo v české literatuře tak významné. Autor monografie totiž spatřuje vrchol básnickova díla v exilové trilogii Beránek na sněhu, Odchod z Čech a Moje oči musely vidět, k níž se přimyká ještě deníkově laděný monument Teorie spolehlivosti. V těchto textech nacházíme krom autorova komplikovaného vztahu k Bohu i nelibostnou obžalobu totalitního režimu a české malosti, doslova „kedlubnovité zabeđenosti“ čecháčkovství. Své příkré soudy zmírňuje básník až v pozdní tvorbě, třeba když píše: „Žádný člověk není hoden obdivu, ale každý člověk je hoden soucitu.“

Z dalších nových titulů jmenujme kupř. sborník **Komunističtí intelektuálové a proměna jejich vztahu ke KSČ**, ohraničený léty 1945 až 1989. Skupina historiků zde analyzovala různé příklady, kdy příslušníci inteligence podlehli svůdným vizím a pak se z nich alespoň někteří snažili vymanit. Případové studie doplňují úvahy o roli komunistické propagandy, čtenáře zaujme kupř. typologie filmových a televizních obrazů intelektuála v dobových dílech, včetně seriálu Třicet případů majora Zemana. Publikaci vydal Ústav pro studium totalitních režimů.

Zápasy o smysl moderní tvorby – tak zní název výboru polemických studií teoretika avantgardy Karla Teigehe. Zaměřuje se zejména na otázky moderní architektury a surrealismu, ale najdeme tu i studie o Máchovi, Majakovském, fotomontáži či filmu. Nechybí ani antinezvalovský manifest Surrealismus proti proudu. Svazek, jež je součástí trojdílného souboru, vyšel původně v roce 1969, jeho náklad byl však zničen. Dnes jej vydává Společnost Karla Teiga.

Na konec jsem si nechal „černý román“ **Tam někde** z pera Pavla Vejrážky a Jakuba Effenbergera. Jde o groteskní parafrázi Huysmansovy prózy Tam dole, plnou „hermetismu, šíleného humoru, erotiky a patologicky surrealistických obrazů“, jak uvádí anotace. Vratislav Effenberger, otec jednoho z autorů a guru českého surrealismu, prý po přečtení tohoto rukopisu, cituji: „zůstal stát mlčky několik minut mezi dveřmi“. Text byl sepsán v letech 1983 až 1985, nyní jej tedy k 28. až 30. výročí vzniku premiérově vydává nakladatelství Fabio.

Autor: Jan Nejedlý